

Kulturförvaltningen

Lena Saltberg@kristinehamn.se, 0550-880 72

Plan

Policy

Handlingsplan

Rutin

Instruktion

Riktlinje

Biblioteksplan 2015-18

Dokumenttyp Plan	Dokument-ID KS 2015:83	Datum för beslut KF § 68, 2015-06-16	Version I
Beslutsinstans KF	Dokumentansvarig Kommunchef	Ansvarig för uppföljning Bibliotekschef	Reviderad
Dokumentet gäller Kommunövergripande			

Innehåll

Inledning	3
Bibliotekstyper i Kristinehamn	3
Ansvariga nämnder och förvaltningar	4
Koppling till kommunala, regionala och nationella lagar och planer	4
Ett bibliotek för alla	4
Digitalisering/teknik	5
Folkbildning	6
Läsfrämjande	6
Skolbibliotek	7
Teknisk service	7
Samverkan	7
Personal	9
Tidssatta mål	9
Uppföljning och revidering	9

Inledning

I enlighet med bibliotekslagen ska kommuner och landsting anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Enligt Svensk biblioteksförenings definition är en biblioteksplan ett politiskt dokument, den definierar bibliotekets roll inom olika områden i förhållande till de övergripande målen för kommunens utveckling. En biblioteksplan anger konkreta målsättningar för biblioteksverksamheten och lägger fast en strategi för verksamhetens utveckling.

Biblioteksplanen skall omfatta all biblioteksverksamhet i kommunen.

Syftet med Kristinehamns kommuns biblioteksplan är att politiskt fastställa ansvarsfördelningen samt skapa ett gemensamt synsätt på biblioteksverksamheten i hela kommunen.

I Kristinehamns kommun finns ett folkbibliotek, en bokbuss, skolbibliotek samt gymnasiebibliotek.

Bibliotekstyper i Kristinehamn

Folkbiblioteket

På huvudbiblioteket finns förutom traditionell låneverksamhet av böcker i olika format dessutom dagstidningar, tidskrifter, DVD-film och Tv-spel, social biblioteksservice (Boken kommer) och publika internetdatorer. Verksamheten riktar sig till alla kommuninvånare med medier, service och programverksamhet av olika slag för vuxna, barn och ungdomar. För att leva upp till att vara ett attraktivt "allmänhetens vardagsrum" ska ytor för möten och enskildhet finnas.

Bokbussen

Bokbussen med sina omkring 90 hållplatser täcker i stort sett in alla delar av kommunen. Hållplatsernas storlek varierar från mindre samhällen och byar till skolor och enstaka gårdar. Varje hållplats besöks regelbundet, de flesta med fyra veckors intervall. Bokbusslångtagarna har tillgång till samma utbud som långtagare på Kristinehamns bibliotek. Bokbussen ger utanför kommunens centrum möjlighet till biblioteksservice för skolor, förskolor andra institutioner och privatpersoner. Kristinehamns kommun säljer bokbusstjänster till Filipstads kommun.

Skolbiblioteken

I skollagen (2010:800) 2 kap. 36§ står att elever i grundskola, grundsärskola, gymnasieskola samt gymnasiesärskola ska ha tillgång till skolbibliotek. På skolenheterna i Kristinehamn finns idag bibliotek i varierande storlek och med varierande utbud. På några enheter fungerar bokbussen som ett komplement till det egna biblioteket. De kan också i mån av tid få "bokprat" av bokbusspersonalen. Många skolor, förskolor och dagbarnvårdargrupper besöker regelbundet Kristinehamns bibliotek.

Varje enskild skola ansvarar för sitt skolbibliotek vad gäller organisation och bemanning. Gymnasieskolan samt högstadieskolorna har på olika sätt tillgång till bemanning av biblioteken. Vid låg- och mellanstadienheterna, med egna bibliotek, är det lärarna som ansvarar.

Skolbiblioteken ska säkerställa att eleverna får tillgång till information och litteratur både för faktainhämtande, lässtimulans och rekreation. Biblioteken ska också erbjuda en studiemiljö som stimulerar utveckling och lärande.

I gymnasiebiblioteket finns det mesta av den litterära information eleverna behöver för sina studier genom böcker, tidningar samt datorer för informationssökning. I biblioteket finns arbetsplatser samt läs- och studierum. Brogårdsgymnasiet och Presterudsgymnasiet har gemensam bibliotekskatalog vilket innebär att eleverna kan låna böcker som den egna skolans bibliotek inte har inne. Biblioteket är tillgängligt för samtliga gymnasie- och särgymnasieelever i kommunen.

Ansvariga nämnder och förvaltningar

Kulturnämnden och kulturförvaltningen ansvarar för biblioteksverksamheten på folkbiblioteket och bokbussen. Skolnämnden och skolförvaltningen ansvarar för verksamheten på skolbiblioteken och gymnasiebiblioteken.

Koppling till kommunala, regionala och nationella lagar och planer

Kommunens biblioteksverksamhet har att följa och vägledas av ett antal olika dokument, däribland följande lagar, Bibliotekslagen (SFS:2013:801), Skollagen (SFS 2010:800) och Diskrimineringslagen (SFS 2008:567). De internationella dokument biblioteket har att förhålla sig till är Unescos Folkbiblioteksmanifest 1994, Unescos skolbiblioteksmanifest 1999 och FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) 1989. När det gäller regionala dokument vägleds biblioteket av Värmlands kulturplan 2013-2015 och Regional biblioteksstrategi för Värmland 2013-2015. De kommunala planer som gäller i skrivande stund är Översiktsplan 2004, Kommunfullmäktiges verksamhetsmål - Budget 2015 Plan 2016-2017, Kulturnämndens mål och visioner, Kulturnämndens reglemente 2014-09-25 och Skolnämndens reglemente 2013-12-19.

Ett bibliotek för alla

Biblioteket är en demokratisk arena som ska vara öppen och tillgängligt för alla. Ingen ska utestängas på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, eller ålder enligt de sju diskrimineringsgrunderna. Från 1 januari 2015 ingår också bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i diskrimineringsgrunden funktionshinder. Inte heller ekonomiska förutsättningar eller dylika omständigheter ska vara ett hinder för att ta sig till och in på biblioteket. Biblioteket ska arbeta med att förbättra den fysiska tillgängligheten så långt det går. Även lokalernas anpassning efter olika behov och önskemål är ett område som ständigt är aktuellt, lokalerna ska utformas på ett för brukarna tilltalande sätt. Utbudet på biblioteket ska spegla kommuninvånarnas behov.

Personer med funktionsnedsättning

För dem med särskilda behov finns anpassade medier såsom talböcker (DAISY), böcker med stor stil, lättlästa böcker och kombinerat material med bok och cd för lästräning. Kombinerat material finns också som lättläst. Biblioteket tillhandahåller ett antal DAISY-spelare som låntagarna kan låna hem och prova på innan de införskaffar en egen spelare. Det finns också möjlighet för dem som så önskar att själva ladda hem böcker via Myndigheten för tillgängliga mediers (MTM) hemsida. Det är bibliotekets personal som informerar om tillvägagångssätt, lägger upp låntagaren som användare och som ansvarar för support till de låntagare som använder MTMs service. Biblioteket ska köpa in anpassade medier i form av storstilsböcker, talböcker, lättlästa böcker och kombinerade medier.

Personer med utländsk härkomst

Som den öppna institution bibliotek är spelar de en viktig roll för information och integration för de biblioteksbesökare som är nya i Sverige. De publika internetdatorerna används flitigt av denna grupp bland annat för att kommunicera och hålla sig informerade och det är viktigt att maskinparken hålls uppdaterad och funktionell. Det finns en tidningsdatabas med tillgång till tidningar från hela världen. Biblioteket har ett mindre utbud av böcker på andra språk och lånar in det som saknas vid behov och på efterfrågan för att få ett så aktuellt och bra utbud som möjligt. Det finns ett fåtal tidskrifter på andra språk. Biblioteket ska erbjuda datorer med internetuppkoppling där man kan kommunicera med sina hemländer eller läsa nyheter och tidningar därifrån. Utbudet av litteratur på andra språk ska anpassas efter behov.

Social biblioteksverksamhet

För dem som inte själva kan ta sig till biblioteket erbjuds i begränsad omfattning ”Boken-kommer ” som är en service där bibliotekspersonal plockar ihop böcker till enskilda. Dessa bokpåsar distribueras sedan hem till låntagarna av en daglig verksamhet inom LSS-verksamheten. Biblioteket ska tillhandahålla Boken kommer-service till som mest 35 användare samtidigt för att säkerställa kvaliteten på tjänsten.

Digitalisering/teknik

Biblioteket finns tillgängligt dygnet runt via hemsidan och webbkatalogen vilket innebär att låntagarna alltid har tillgång till viss biblioteksservice. Tillsammans med övriga bibliotek i Värmland ska den gemensamma webbsidan fortsätta att utvecklas till nytta för användarna.

De publika datorerna samt ett trådlöst nätverk finns tillgängligt och används flitigt av såväl nya svenskar som studenter som vill ha tillgång till informationsflödet men även möjligheten att scanna, skriva ut och kopiera dokument är en efterfrågad funktion.

Det är av största vikt att det även framgent finns personal på biblioteket som kan vägleda besökarna i de digitala verktyg och medier som biblioteket tillhandahåller.

Folkbildning

Den totala informationsmängden i samhället växer, särskilt via internet. För den enskilde är det nödvändigt med ett lärande under hela livet för att vara fortsatt attraktiv på arbetsmarknaden. Många väljer att läsa på distans och internetbaserad undervisning sker i större utsträckning. Undervisningen sker mer oberoende av plats, vilket gör att dessa studerandegrupper använder sig av sitt närmaste folkbibliotek för sina studier och ställer krav på biblioteksservice. Biblioteken har återigen fått en folkbildarroll som också omfattar pedagogisk, handledande verksamhet.

Biblioteket utgör även en viktig miljö för studier och fungerar både som mötesplats och arbetsplats för studerande. Biblioteket ska tillhandahålla datorer med internetuppkoppling för studier samt trådlöst nätverk. Biblioteket ska tillhandahålla utrymmen med sittplatser för studier. Biblioteket ska hjälpa studenter med litteraturförsörjning.

Ett sätt att främja intresset för bildning och upplysning är att erbjuda föreläsningar och program av varierande slag. Biblioteket ska erbjuda egna program såväl som i samarbete med föreningar, studieförbund och andra kommunala enheter.

Läsfrämjande

Litteraturförmedling och läsfrämjande arbete är en av bibliotekets mest angelägna uppgifter. Att kunna läsa och förstå en text är en grundförutsättning för att kunna vara aktivt delaktig i samhället. Det är en förutsättning för att kunna söka och värdera information. Kravet på att kunna använda språket både i tal och i skrift har generellt ökat i samhället, medan andelen elever som lämnar grundskolan utan godkänt i alla ämnen ökar för varje år. Det finns dessutom många vuxna som av olika anledningar har svårt att läsa en text, varav dyslektiker och de som har annat modersmål är två relativt stora grupper. Läsning av skönlitteratur förmedlar insikt och förståelse för människors olika livssituationer och behov, liksom tillfälle till upplevelse och förströelse. Kulturen har kraften att stimulera fantasin och öppna sinnet hos varje människa och att bidra till den personliga utvecklingen. Bibliotekens läsfrämjande arbete är viktigt för att väcka lust och inspiration för läsning och därigenom motverka ett nytt klassamhälle.

Biblioteket samarbetar med Barnavårdscentralen (BVC) och förskolor för att väcka barnens lust för läsning och stimulera till att använda biblioteket. Ett presentkort på en bokgåva delas ut till alla nyfödda barn. I dagsläget finns bokgåvan också på arabiska, persiska och somaliska efter önskemål från BVC. Vilka språk bokgåvan finns på kan förändras beroende på vilka behov som uppstår eller försvinner.

Alla sexåringar bjuds in till biblioteket och får en bokgåva i samband med besöket. Klassbesök med eller utan bokpresentationer erbjuds alla skolklasser i grundskolan, vid hög belastning prioriteras åk 3, 5 och 6. Alla sjätteklassare får ett författarbesök som i samarbete med skolan genomförs i två etapper. Ett klassiskt författarbesök följs upp med en skivareverkstad som hålls av samma författare några veckor senare för att stimulera till läsande och eget skrivande.

Biblioteket arrangerar barnprogram för att förmedla kulturupplevelser. Biblioteket ska utveckla samarbetet med skolbiblioteken, vuxenutbildningen och Svenskundervisning för invandrare (SFI) för att stimulera till läsning och läsförståelse.

Skolbibliotek

Biblioteken ligger centralt placerade i kommunens gymnasie- och högstadieskolor. Sedan ett antal år pågår ett stort arbete att utveckla och anpassa kommunens skollokaler genom nedläggning och sammanslagning av enheter samt ny- och tillbyggnation. I samband med detta ska biblioteken finnas med i planeringen utifrån lokaler, funktion och tillgänglighet.

Ytterst är skolbiblioteket rektors ansvar men vid samtliga enheter finns personal som har ett särskilt ansvar för att biblioteken och bokbestånden underhålls. Schema för de yngre klassernas besök ska upprättas vid högstadieskolorna och personalen ska arbeta aktivt för att stimulera elevernas intresse för läsning.

Teknisk service

Biblioteket ska erbjuda:

- Webbaserat bibliotekssystem för tillgång till katalog och låntagarkonto dygnet runt.
- Daisyspelare för demonstration och hemlån under en period för att prova på tekniken.
- Datorer med internetuppkoppling samt sökdatorer med bibliotekskatalogen.
- Förstoringslampor för läsning på plats i tidnings- och tidskriftsrum.
- Digital tidningsprenumeration i surfplatta för att kunna demonstrera.
- Möjlighet att scanna, skriva ut och kopiera dokument.
- Läs- och surfplattor för demonstration på plats i biblioteket.
- RFID-teknik för medieutlåning.
- Spelkonsoler för spel i bibliotekets lokaler.
- Trådlöst nätverk i bibliotekslokalen.

Samverkan

Biblioteket samverkar såväl inom som utanför kommunen med olika aktörer.

BVC

Bibliotekspersonal besöker de föräldragrupper som finns på BVC ett par gånger om året och berättar om vikten av språk och läsning samt informerar om biblioteket.

Förskoleklass

Alla förskoleklasser i kommunen bjuds in till ett introduktionsbesök på biblioteket under sin andra termin. Personal informerar om biblioteket och barnen får en gåvobok samt erbjudande om att få ett eget lånekort.

Skolan

Biblioteket tar emot skolklasser för bokprat. Alla klasser är välkomna men vid hög belastning prioriteras åk 3, 5 och 6.

Klimat-och energirådgivningen

Kommunens klimat-och energirådgivare sitter på biblioteket en eftermiddag i veckan från september till april för rådgivning. Det finns ett utrymme avsatt för ändamålet där även litteratur i ämnet och elmätare för hemlån har placerats. Litteraturen och elmätarna tillhör klimat-och energirådgivningen men har integrerats i bibliotekets katalog så materialet kan lånas hem med bibliotekets lånekort.

Kultursamordnaren

Personal från biblioteket ingår i en förvaltningsövergripande programgrupp som tillsammans jobbar med förvaltningens programverksamhet. Kultursamordnaren är sammankallande i gruppen. Programmen genomförs på respektive avdelning med avdelningens personal men när det gäller de barnteatrar som arrangeras på biblioteket är kultursamordnaren också delaktig i arbetet.

Bibliotek Värmland

Biblioteken i Värmland samarbetar sedan länge med varandra. 2003 formerades samarbetet med projektet ”Bibliotek Värmland - med låntagaren i centrum”. Från 2014 ingår Kristinehamns bibliotek i det katalogsamarbete som går under namnet SELMA. Det innebär att alla bibliotek i Värmland har gemensamt biblioteksdatasystem samt en gemensam webbplats. För låntagaren betyder det att alla medier i Värmland finns i samma katalog och att man bara behöver ett låntagarkonto för att kunna utnyttja hela mediebeståndet. Medierna lånas fritt mellan biblioteken och lämnas tillbaka på vilket bibliotek som helst oavsett var det lånats.

För litteratur som inte finns på de värmländska biblioteken nyttjas ett etablerat samarbete mellan svenska offentliga bibliotek kring fjärrlån. Det innebär att låntagaren kan beställa hem den önskade litteraturen till sitt hembibliotek från bibliotek utanför Värmland.

Regionbiblioteket

Biblioteket samverkar med den regionala biblioteksverksamheten som enligt den regionala biblioteksplanen ska vara: ”en plattform för samverkan, innovation, gemensamt kompetensbyggande och utvecklingsprojekt”. Det är av stor betydelse att biblioteket även framgent får stöd av regionbiblioteket när det gäller utveckling, omvärldsbevakning och större övergripande processer.

Biblioteket ska upprätthålla och vidareutveckla pågående samarbeten samt vara öppna för nya samarbetsmöjligheter.

Personal

Personalen är bibliotekets viktigaste tillgång. För att kunna ge besökarna fullgod service ska bibliotekspersonalen ha adekvat utbildning samt möjlighet till kompetensutveckling. Personalen ska erbjuda god och kvalificerad service i bibliotekets lokaler, på bokbussen samt på bibliotekets virtuella platser. Personalen ska samverka med andra parter inom och utanför den egna kommunen. För att nå bibliotekets mål ska antal årsverken på biblioteket inte understiga 9,0.

Tidssatta mål

Vid 2018 års utgång ska biblioteket:

- ha ökat tillgängligheten till biblioteket
- vara en mötesplats/arena för externa föreläsare/expertter
- ha läsfrämjande verksamhet i bibliotekets lokaler
- ha en plan för utökade lokaler i form av studieplatser, sagorum, mötesplats, plats för barnkultur, café, uteplats och bokbussgarage i anslutning till biblioteket
- ha förstärkt samarbetet med skolan bland annat genom en nyinrättad skolbibliotekarietjänst
- vara en tydlig kulturell mötesplats och ha utvecklat sin roll som informations- och upplevelsecentra.

Uppföljning och revidering

Med utgångspunkt i biblioteksplanen upprättas årligen verksamhetsplaner i samband med budgetarbetet. Uppföljning görs vid verksamhetsårets slut.

Uppföljning av brukarnas synpunkter sker genom kundundersökningar (enkäter).

Uppföljning av biblioteksplanen sker årligen och revidering vartannat år. Ny biblioteksplan upprättas i början av varje mandatperiod.